

Έτος Α' Αριθ. Φύλλου 1

Διευθύνεται
Από Έπιτροπή Νέων

Έπι τής ύλης:
Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΔΗΣ

Γραφεία: Σουλίου 12
Τιμή Φύλλου Δραχμαί 2

Η ΕΚΔΟΣΗ ΜΑΣ

Είναι πολλά χρόνια που στην Ήπειρο δέν παρατηρείται καμιά αξιόλογη πνευματική εκδήλωση, καμιά τάση για ώραίους, κοινώφελους σκοπούς. Οι νέοι βυθισμένοι στην τέλεια διανοητική νάρκη, ούτε καν προέβαιναν σε μια σταθερή, αποτελεσματική προσπάθεια, που θα έσήμαινε την αναζωογόνησή τους και τον συγχρονισμό τους. Κι' ενώ σ' άλλους τόπους της Ελλάδας εκδίδονται τόσα φιλολογικά έντυπα (Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο Κρήτης κλπ.) που συμπράττοντας, προς τις ενέργειες των ομοίων σωματείων των φιλολογικών δίνουν μια όψη πνευματικής ζωής, και επομένως, γενικής προόδου, έμεις συνεχίσαμε τόσον καιρό την άταραξία μας και δέν προχωρούσαμε σε κάτι καινούργιο, άνθρωποι δεσμευμένοι από χίλιες κληρονομικές προλήψεις...

Η άπολύτρωση από την αντιπαθητική αυτή κατάσταση μας άπαιτούσε και ώριμμένα έφρόδια. Γίνηκαν πολλές προσπάθειες να φτάσουν στον σκοπόν αυτόν. Άλλες σιωπηλές, μόλις γινόμενες γνωστές—πόθοι στιγμιαίοι εύφαναίσιων—άλλες θορυβώδεις κι' άκαρπες κι' άλλες, που άρχισαν να γίνονται έργο, αλλά σταμάτησαν (Έλλοπία).

Τό έντυπο, που από τώρα άρχίζομε την έκδοση φιλοδοξούμε να καταστή ή πνευματική έστία της Ήπειρου όση πενιχρή ζεστασιά κι' άν σκορπίξη στην άρη. Έμεις θέσαμε την φωτιά, αλλά θα την σούδαλλισουν, θα την φουντώσουν, παριστάμενοι, οι ίκανοί, απ' όλα τα άκρα της Έπαρχίας μας.

Σε μια τέτοια εποχή, που παντού σήμανε την πρόοδο κι' έδω άρχισε να ώθη στην πνευματική αυτή άνάσταση, στις ψυχές των φιλοπροόδων, ήρθαμε με τη βία μας μαχητικότητα, όρμη πουν' άπαράτητα στοιχεία, για την καθολική κατόρθωση ενός έργου, να εκδώσωμε τα «Ήπειρωτικά Φύλλα». Έμβλημά μας είναι ή συγκέντρωση της εργασίας των λογοτεχνών της Ή-

πειρου. Κι' απ' αυτήν την συγκέντρωση θα γεννηθή ή κατάσταση, που όλοι ποθούμε.

Θά προσπαθήσωμε να κρατήσωμε τό έντυπό μας σε μια, όσο τό δυνατόν ψηλή θέση. «Η τέχνη κυριάζει την μεγάλη άποστολή της. Όδηγεί. Άνοίγει προοπτικές. Συμβολίζει. Άνεβάζει τα συνηθισμένα νοητικά και αισθητικά έπιπεδα από την εύκολα της άπλοτήτας στα σοβαρά σύμβολα». Είναι λόγια ενός νέου κριτικού, συνετά και μετρημένα. Η τέχνη δέν πρέπει να σημαίνει την κάθοδο εις τα χαμηλά νοητικά στρώματα αλλά ν' ακολουθή τον πολυσύνθετο δρόμο της. Αυτός είναι ο τρόπος που θα μπορέση ή Κοινωνία να ώφεληθή από την τέχνη. Γιατί τα μεγαλύτερα γεγονότα—πούναι αυτά, που τελούνται πιδ βαθεία στην ψυχή μας—για κατανοήθουν, άπαιτούν ως έφ' όδία από τον άγανώστη άνάλογες ψυχικές ιδιότητες προς τον δημιουργό.

Αυτόν τον δρόμο θέλωμε ν' ακολουθήσωμε. Να κρατήσωμε τό έντυπο μας σ' ένα ύψος, απ' τό λαό, που τό κύτταγό του, απ' τον καθένα να τον κάνει ν' άνιλαμβάνεται, πώς ή θέση αυτή είναι προορισμός σε κάθε άτιμον και να όπλίζεται για τό ταξίδι μέσα στους λαβύρινθους της σκέψης.

Έλπίζομε, πώς ή προσπάθεια αυτή θα βρή εύμενή άπήχηση στον Ήπειρωτικόν κόσμον των γραμμάτων, που θα παρακολουθή μ' ενδιαφέρον την δύσκολη πορεία μας και θα συμβάλη, με όσα απ' τα μέλη του μπορούν, στο μεγάλο έργο μας, συμπνύσσοντας τις δυνάμεις του με τις άμυδρές δικές μας...

Είναι ίερή ή προσπάθειά μας. Κλει μέσα της παρ' όλη την ταπεινότητα, πόθους γεννημένους από άληθινή πίστι άπό άγάπη για την πρόοδό μας. Η ύποστηρίξη από τό κοινό θάνα ή δικαιοσύνη των πόθων μας, του ένθουσιασμού μας.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΛΛΗΣ

Τόν περασμένο Μάρτη συμπληρώθηκε ένας χρόνος άκριβώς από τον θάνατο του Άλ. Πάλλη. Έξ άφορμής του θανάτου του, τα καλύτερα όνόματα των Νεοελληνικών γραμμάτων, άνθρωποι με κύρος και με αξία, μίλησαν για τη συμβολή του στην γλωσσική έσανάσταση, που θεμέλιωσε τα βάθρα του Νεοελληνικού Πολιτισμού, μίλησαν για τον λογοτέχνη και τον μεταφραστή, μίλησαν, τέλος, για τον εύθύ και ίσιον Άνθρωπο, για τον καθαρό κι' άφρωσιωμένο ποιητή.

Στα Γιάννινα, στην πατρίδα του—«είμαι καταγωγής απ' τα Γιάννινα» έγραφε με κρυφό καμάρι στην αυτοβιογραφία του—έγινε τον περασμένο Οχτώβρη φιλολογικό μνημόσυνο με όμιλητή τον γυμνασιάρχη της Ζωσιμαίας κ. Χρ. Σούλη, ό όποιος άνέλυσε και τό γενεολογικό δέντρο των Πάλληδων. Και πρό όλίγου καιρού δημοσιεύθηκε στις έφημερίδες του τόπου μας ή είδηση, πώς στην προκυμαία της «Κυρά Φροσύνης» υέλλει να στηθή ή προτομή του, συντροφιά σ' έναν άλλον πάλι ποιητή και αγωνιστή, στον ήρωα του Δρίσκου Α. Μαβίλη. Τό γεγονός αυτό, που έα να φέρνει στην μνήμη μας τον άέχαστο λογοτέχνη, μάς δίνει άφορμή να χαράξωμε λίγες γραμμές για τον Άνθρωπο και τό έργο του.

Ψυχάρης, Πάλλης, Έρταλιώτης. Νά, άληθινά, μια αγωνιστική τριανδρία, που δίκαια θά την ζήλευε κάθε άγώνας ιδεολογικός, που θα ήθελε να μην λησμονηθή, ν' άφίση όζες βαθιές στές ψυχές εκείνων, που άπευθύνεται, Κι' οι τρεις, ζώντας στο έξωτερικό, κι' αγαπώντας γι' αυτό με μεγάλη θέρμη την Ελλάδα τους, άφιέρωσαν όλες τους τις δυνάμεις στον άγώνα για την επικράτηση της «ιδέας». Κι' οι τρεις δέν υπάχουν πια στην ζωή... Μ' αυτό όμως δέν θα πη, πώς λησμονηθούν, ή πώς προάει να λησμονηθούν. Τα ζωντανά άκομα, οι λαοί, που θέλουν να ζήσουν έχουν Μνήμη, που ρίχνουν συχνά τον προβόλο τους στο παρελθόν, στην παράδοση κι' άποκτούν σύμβολα και παίρνουν νέες δυνάμεις για τον τραχύ δρόμο του μέλλοντος. Κι' άν σήμερα ό

Νεοελληνικός πολιτισμός τείνη ν' άποκτήση κάποια παράδοση, στοιχεία άναμφισβήτητα της παραδόσεως αυτής, άποτελούν κι' οι άγώνες για την δημοτική, κι' έκείνοι, που έπαίξαν σημαντικούς ρόλους σ' αυτούς μεταξό των όποιων κι' ό Άλ. Πάλλης.

Ο Πάλλης είναι πολύπλευρη προσωπικότητα. Ποιητής, πεζογράφος, μεταφραστής, σχολιαστής της «Άντιγόνης» και των Εύαγγελίων, μαχητής, τέλος, που θέτει τον λόγο για έξυπνότερη των γλωσσικών του πεποιθήσεων. Ποιητής βέβαια. Τα παιδικά του θα μείνουν διαμάντια στην παιδική λογοτεχνία. Άρκεί ν' αναφέρωμε, πώς σήμερα δέν υπάχουν νεοελληνικά άναγνώσματα και σχολικά βιβλία, που να μην περιέχουν είτε τό «τέσσερα άδέφια» είτε τες θανμάσιες παραφράσεις του, απ' τα Άγγλικά και Γαλλικά. Έξ άλλου πολλά, από τό τραγούδια του τα «Λογής-Λογής» (τό δεύτερο μέρος της μόνης του Συλλογής «Ταμπουράς και Κόπανος») ό χωρισμός, ό Μεσολογγίτης, ό Κανάρης κτλ. άποτελούν για την όλοκάθαρη έμπνευσή τους, για τό γοργό και ζωντανό τους ρυθμό—νεράκι καθάριας χρυσταλλείας πηγής—τοιήματα, που θά μείνουν. Για τον Πάλλη—ποιητή έγραφε σχετικά ό Άγλας (περιοδ. «Ν. Έποχή» αρ. 2): «Ο Π. είναι ποιητική προσωπικότης. Δέν είναι μεγάλη, δέν είναι πολύπλευρη, γιατί ό Π. είναι έρασιτέχνης. Είναι όμως άνάγλυφη και ξεχωριστή». Έγραφε όμως και πεζά ό Πάλλης. Τό μακροσκελέστα «Μρουσό» πρώτα, τις μεταφράσεις του έπειτα. Σήμωρα, διαβάζοντας τό πεζογραφικό του έργο σκοντάφτομε σε πολλές άκρότητες, σε πολλές άκαλαίσθητες φράσεις, που δέν τες δέχεται τό γλωσσικό μας αίσθημα. Άς είμεθα όμως δίκαιοι. Άσιμ ή παραγνωρίζωμε τό γεγονός, πώς έτρεπε οι πρώτοι δημοτικιστάδες νάνα αδιάλλαχτε για να μπορέσωμε ήμεις σήμερα νάχωμε έτοιμο σχεδόν ένα γλωσσικό όργανο καλλιεργημένο, με πλούσιο λεξικό και κάποια ιστορία. Έτρεπε εκείνοι να γυρίσουν την στραβή ράβδο απ' τό αντίθετο μέρος, για να έσιώση με τον καιρό. Έτρεπε «να κάνουν εκεί-

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

‘ΑΥΡΕΣ ΚΑΙ ΘΥΕΛΕΣ,

Του κ. Άλκη Καστριτή

Κάποιος Έλληνας κριτικός έξεάζοντις τó ρόλο τής προσωπικότητας στή ποίηση γράφει ανάμεσα σι' άλλα. «Ή προσωπικότητα γιά τήν ποίηση είναι ó χρωματιστικός βαθμός πού βαθαίνει, πού πλουτίζει μελοποιεί μιá ιδιαιτερή ποιητική φωνή... Είναι τέλος ή δικαιολογία τόσων λόγων τόσων σιύχων, τόσων στεναγμών!» Καί νομίζω πώς ή συλλογή του κ. Καστριτή μās φανερώνει μιá ιδιόρρυθμη ιδιοσυγγρασία, μās προσφέρει μιá καινούργια ποιητική φωνή, πού όσο άτελής και έμβρυώδης κι' άν είναι πάντως μās υπόσχεται πώς θά πάρη μιá νέα κατεύθυνση στους στενοούς και μονότονους χώρους τής ποιήσής μας.

Τόν κ. Καστριτή, ως ποιητή, τόν γνωρίσαμε άπό τό 1930 άν μπορώ να τόν πώ ποιητή με εκείνα τά κατασκευάσματα του... Τότε εκκυκλοφόρησε τό μικρό βιβλιαράκι με παρά ένας έξοχος, ένας δαιμόνιος μεταφραστής» γράφει. ‘Ο Νιρβάνας λέει: «‘Ο Πάλλης περισσότερο άπ' όλα κι' άπάνω άπ' όλα είναι ό λεβέντης. Λεβέντης στόν χαρακτήρα του, στήν σκέψη του, στό αίσθημά του, στήν γλώσσά του και στήν τέχνη του.» Για τόν Τέλλο ‘Αγρα ήταν «κυριώτατα λόγιος, όλίγο ποιητής και καθόλου συγγραφέας». ‘Ο ‘Ι. Παναγιωτόπουλος βρίσκει πώς κάτω άπ' τόν σοφό, τόν μαχητή, τόν μεταφραστή μένει ποιητής. «Ήταν κι' έμεινε στό βάθος του ποιητής». Για τόν Κλ. Παράσχο, τέλος, μένει, πρῶτ' άπ' όλα έραστής μιās ιδέας. «Έραστής με όλη τή θέρη, με όλη τήν δύναμη γιά θυσία άλλα και με όλες τίς μονομέρειες τών μεγάλων έρασιών. ‘Ολο τόν κόσμο έχει κλείσει σέ μιá ιδέα: στήν επικράτηση τής δημοτικής».

‘Ο Πάλλης θά μείνη σάν ένα σύμβολο. Τό σύμβολο του άνθρώπου, πού άφωσιώθηκε με πίστη άκράδαντη στίς πεποιθήσεις του και στήν αλήθεια τους. ‘Ανθρώπου, πού τό ψυχικό του κλίμα δέν είχε γνωρίσει ούτε στιγμή τόν άνεμο τής άμφιβολίας. ‘Η λιποψυχία και τό δέλιασμα ούτε κών τόν είχαν άγγίξει. Πόσο έχει ανάγκη ή σημερινή γενεά ή γενεά τών κατασυντριμμένων ιδανικών και τών σπασμένων νεύρων άπό τέτοιους άνθρώπους! Θά βρεθούν τάχα οι' άντικαταστάτες τους;

Μ. ‘Ασπραγγελίτης

τραγούδια, τραγούδια προσποιητά χωρίς καμμιá έντονη έμπνευση και μορφικά πολύ άτεχνα. Είναι αλήθεια πώς άπ' εκείνη τή συλλογή δέν περιμέναμε να βγούν οι' «Άυρες και Θύελες». Γιατι μ' όλα του τά μειονεκτήματα τό βιβλίο αυτό παραμένει με κάτι πού άξίζει να τό προσέξωμε.

Στό πρώτο του βιβλίο κυριαρχούσε μιá ψεύτικη θλίψη πλασμένη μιμητικά ύστερα άπό τό διάβασμα ρωμαντικών, κατάβαθα θλιμμένων τραγουδιών. Καμμιá γνησιότητα στήν έκφραση, στό αίσθημα, στήν έκλογή τών θεμάτων. Κι' ύστερα άπό έξη χρόνια μās παρουσιάζεται γνήσιος άπροσποίητος. ‘Αφίνει τή μάσκα, τήν έξυπωτική τάχα μάσκα, πού προσφέρει, πού επιβάλλει ό μοδεργισμός με πού χαντακώνει πάντα τά έργα του τεχνίτη χαρίζοντάς τους τήν άνειλικρίνεια. Μās έμφανίζεται ύστερα άπ' τό μπάσιμό του στή ζωή ύστερα άπ' τή σταθερή τοποθέτηση του έγώ του ως προς τά προβλήματα πού μās κυκλώνουν. Μās παρουσιάζεται σά νικητής άπ' τόν ψυχικό άγώνα, άθροπος πού διψά γιά τή χαρά, γιά τήν άνδερή φύση τής ζωής, ‘Ανθρωπος πού ή άπαγοίτευση δέν τόν συνιδέφει πουθενά, άλλα τόν άφισε άνενόχλητο να πλάθη τά δνειρά του. Καμιά νοσηρότητα, καμιά άπελπισμένη φωνή δέν ξεπηδά άπ' τήν ποίηση του κ. Καστριτή. Φαίνεται σάν να κρατής τήν καρδιά του πάντα νικηφόρα στίς έσωτερικές πάλ.ς πού τίς περιφρονεί.

Κι' όταν ακόμα βρίσκεται στίς πιό κρίσιμες στιγμές γιά τήν ψυχική του γαλήνη, όταν νιώθη τήν έγκατάλειψη, τήν περιφρόνηση τών γύρω του, άντι να λάβη τή συνηθισμένη παθητική στάση ορθώνεται κι' άνταποκρίνεται με τόν τρόπο πού του φέρνονται (Τράβα ψηλά). Τό αίσθημά του ρωμαλέο άνυψώνεται με γερές έι.φράσεις, γυμνές άπό κάθε περιττό. Κι' είναι τόση ή πρόθεσή του να πρωτοτυπήσει ώστε πολλές φορές καταλήγει σέ άσκοπο βερμπάλισμό (‘Οργισμός). Στους σιύχους του και τους πιό δειλούς καλπάζει ό ένθουσιασμός πού τόν κάνει να μη στρέφει τά μάτια του πίσω και να γαληνεύη άπ' τίς τυχόν πικρές άναμνήσεις. ‘Ο σίτιος του κ. Καστριτή άρχε-

ΤΩΡΑ Η ΖΩΗ...

Τώρα ή ζωή μου φαίνεται σάν [πρώτα πληχτική... Μήτε ή αγάπη δέν μπορεί να [με γλυκάνη λίγο... Είκόνες πάλι θλιβερές μπροσ- [τά μου ξετυλίγω κι' άθέλητά μου μ' έξωσε μιá [θλίψη πληχτική.

‘Οτι ως έχτες έπίστευι γιά ό- [πέρτατο αγαθό, τό ειδασυντριμνια και καπνό, [πού στάπειρο έσκορπίστη. ‘Ολα χαθήκαν μέσα μου, κι' [άπαντοχή και πίστη κι' άπόμεινα όλομόναχος στίς [νύχτας τόν βυθό.

Τώρα ή ζωή μās φαίνεται με [ταιη και περιττή δίχως σκοπό και ξεχώρη φλό- [γα να μέ κινάη ‘Εμεινε μόνο μιá καρδιά γιά [πάντα να πονάη και μιá ψυχή, πού ούτε κι' α [τή δέν ξέρει τί ζητεί.

‘Ολμος Περάτης

τά έξειλιγμένες σχετικά με τό πρώτο του βιβλίο, πού επικρατούσε ή τελεία άρρηθμία. ‘Η έλλειψη τής χασμωδίας είναι καθολική.

‘Αλλά κοντά στήν καλή εμφάνιση του βιβλίου—πού τι στεύομε πώς έπρεπε να συμπεριλάβη σιύχους του ποιητή ύστερα άπό άύστηρη έκλογή γιατί κοντά σέ καλά τραγούδια υπάρχουν κι' άλλα πού τού μειώνουν τήν αξία—παρατηρούνται και κάτι μικροπρέπειες πού λογικά κρινόμενες ύπερβιάζουν τόν ποιητή εις... ‘Εμπορο τών σιύχων του. Δόγμου χάρη, εκτός άπ' τήν αρχική άφιέρωση κι' άπ' τή σχετική με αύτη παράθεση σιύχων πούναι τό πιό αδύνατο μέρος τής συλλογής, σιύχοι άνόητοι χωρίς καμιά τεχνική, μ' άχαλίνοια νοήματο κι' άνοστες τυμπανόκρουσιες, έπείνη ή επισιτάτευση—διάβολε—τόσων ποιητικού είδους όνομάτων πού συναντάς σέ κάθε αρχή ποιήματος σέ προδαφτέτι άσχημα...

Γ.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Τό άρθρο του κ. Κολβάτσου καταχωρήθηκε στή 8 σελίδα χωρίς να διορθωθή λόγω τυπογραφικής άβλεψίας.

‘ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ,

δεκαπενθήμερο λογοτεχνικό περιοδικό

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

‘Εσωτερικού Δρχ. 50 ‘Εξωτερικού δολ. 3

Χρηματικά έμβάσματα: «ΗΠΕΙΡ. ΦΥΛΛΑ» ‘Ιωάννινα

Κάθε άπόδειξη πληρωμής πρέπει να φέρη τήν σφραγίδα του περιοδικού

Τό περιοδικό εις κανένα δέν άποστέλλεται δωρεάν.

Διευθυντής Τυπογραφείου ΜΙΧ. ΡΟΥΜΠΑΣ Σκουφά 10

νοι λάθη πολλά, γιά να κάνωμε έμεις λιγώτερα σήμερα» λέγει έπιγραμματακιά ό κριτικός του Κλ. Παράσχος. Κατώρθωσε βέβαια ό Πάλλης να πάρη ένα ύφος τελείως λαϊκό. ‘Η πεζογραφία του όμως δέν μπορεί να μείνη ως ύπδειγμα σήμερα. Διαφέρει πολύ άπό τήν «πολιτισμένη» πεζογραφία τών περισσοτέρων σημερινών μας πεζογράφων. Κι' αυτό γιati ύπηρετούσε σκοπούς κάθε άλλο παρά καλλιλογικούς, αισθητικούς.

Μία έπίσης άπό τίς σπουδαιότερες πλευρές κι' έκδηλώσεις του Πάλλη είναι κι' ή μεταφραστική. ‘Ιλιάδα, Καινή Διαθήκη, Κύκλωπα, έμπορο τής Βενετίας, Θουκυδίδη, άποσπάσματα, άπό τήν κριτική του άδολου λογισμοϋ του Κάντ κ. α. Τό κυριώτερο όμως άπ' όλα, μεταφραστικός, άληθινά άθλος, είναι ή «‘Ιλιάδα» του. Κατώρθωσε να ξαναφέρει τους ‘Ομηρικούς ήρωες άτόφιους κοντά μας, κατώρθωσε «να ξαναχύση μέσα στό καλούπι τής Νεοέλ. ψυχής τήν ομηρική άρχαιότητα» όπως πολύ σωστά σημειώνει ό Γιαννιός. Και τάλλα του μεταφράσματα είναι έπίσης αξιοθαύμαστα. Και πρόπερσον ώμολογήθηκε άπό όλους, πώς στήν έπιτυχία του άνεβάσματος του «Κύκλωπα» άπ' τό «‘Εθνικός» συνέβαλε κατά πολύ κι' ή μετάφραση του Πάλλη.

Τί όμως πρῶτ' άπ' όλα είναι ό Πάλλης; Οι' κριτικοί του διαφωνούν' ό Ξερόπουλος τόν θέλει μεταφραστή. ‘Αδεν ήταν κυρίως

Αναδημοσίευση από το περιοδικό της Μεγ. Ελλάς. Εγκυκλιον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

«Απόφευγα την ταραχή, τις ερημιές ζητούσα, γιατί είχα πόνο στην ψυχή [και λούρα στην καρδιά μου, στο πείσμα του δασκάλου [μου εκάθησε κοντά μου 'Αγγελοπόρσωπη θεά καμαρωμένη Μούσα».

Και παρακάτω συνεχίζει με την αυτή αντιπάθεια προς το δασκαλισμό της εποχής του.

— «Φεύγατης είπα Μάγισσα, [τι θέλεις από μένα;

— «Ο Δάσκαλος, είπεν αυτή, [«σου πάγωσε το αίμα

Και εξακολουθεί, τελειώνοντας το ποίημά του: «δ ποιητής κι' ή μούσα».

Αι δάσκαλε, τους στίχους [μου δε θέλω να τους κάψω θα γράψω κατηγοράμε, όσο [να ζής, θα γράψω,

«Εσύ σαι τόσο ασχημος κι' [ή μούσα τόσο ωραία!»

Διαβάζοντας κανείς τους στίχους αυτούς του Ζαλοκώστα πριν διαβάση τίποτε άλλο δικό του, θα λέγε: Νά τος, πώς ξέφυγε από τα βρόχια της δασκαλωσύνης και των λογιωμάτων της εποχής του. Έχει μέσα του κάποια φλέβα ποιητική. Σολωμός βέβαια δε θα είναι. Δεν έχει τα μεγάλα, διάπλατα φτερά για να πετάξη σε ψηλόν αιθέρα! Έχει όμως την τρυφεράδα την δροσερότητα, την ήρεμη, την γαλήνια εμπνευση, που μπορεί να βγάλη έναν καλόν ποιητή. Δεν γεννήθηκε σε περιβάλλον κομψόν δεν έζησε και δεν μορφώθηκε, όπως οι Σουτσοί σιμά σ' αυτές Φραγκομαθημένων, κι' άναξθρεμμένων με τις ιδέες της Δύσεως, ούτε επηρεασμένος ή τον από ιδέες ξένες κι' από ρωμαντισμό. Γράμματα ήξερε. Ίσως σπούδασε και λίγο περισσότερο. Αλλά κάνει δε λημονή ούτε τον τόπο, που γεννήθηκε, ούτε το χωριό, που άνατράφηκε, ούτε τις παραδόσεις και τους θρύλους, που άκουσε από τις γερόντισσες, κοιμώμενες και ναυοριζόμενες τις νυχτιές πλάγι στον παραγώνι, όταν ο τόπος του μάλιστα είναι γεμάτος από θρύλους και παραμύθια και είναι ή έστία, απ' όπου ξεπηδώντας δημοτική ποίηση, μάς δρόσισε με τα καθάρια της νερά.

Εκεί ψηλά στα κατάραχα των Τσουμέρκων, ενώ τριγύρω άντηχοσαν το τραγούδια των Κλεφτών και των Αρματωλών, εκεί στο Συρσίκο στα 1805 γεννήθηκε. Μικρός έζωσε τον πάλλα κι' έπηρε το καρνοφύλι στον ώμο. Βρέθηκε μέσα στον άγώνα, τον είδε, τον έζησε και του ά-

φισε τις ζωηρότερες άναμνήσεις. «Αν παίρνε την πέννα τότε, ίσως μάς χάριζε άν όχι βέβαια τους «ελεύθερους πολιτορχημένους», αλλά και το ζωηρό, δυνατό και ποιητικό πάλτοτε. «Αλλ' ο Ζαλοκώστας φτάνει στην ώριμη ηλικία και δεν έχει γράψει άκόμη τίποτε ή δεν έχει δημοσιεύσει. Την μάχη του Σοβολάκου πιθανώς να την είχε γράψει νέος και και άλλο άκόμη άλλ' αυτά είναι προχειρότητες της στιγμής και νεανικά πρωτόλεια.

βάση και παίρνει το βραβείο από τα χέρια του μ' ένα «εΰ γε!» Και είναι υπερήφανος κι' ευχαριστημένος.

Η ώρα του «πειρασμού» των πολιτορχημένων στο Μεσολόγγι δεν διαφεύγει και τον Ζαλοκώστα, όπως τον άλλο, το μεγάλο, τον άφθαστο!

...Χρυσώνει την άνατολήν γλυκύ του ρόδου χρώμα και της 'Ηούς μετέωρον έπι-κρεμάται τ' όμμα και τρέμον λαμπυρίζει

Για να μη γεννηθούν παρεξηγήσεις σχετικά με την άμεροληψία του περιοδικού τονίζουμε άνεπιφύλακτα πώς στις στήλες μας θάχει θέση κάθε εκλεκτή εργασία άντικειμενικά κρινόμενη. Οι εργασίες άνεγνωρισμένων λογοτεχνών θα δημοσιεύονται χωρίς να κριθούν κι' αυτό γιατί θα εύθύνεται τ' όνομά των.

Η εμφάνισις του πρώτου τεύχους βέβαια δε θα μπορέση να ικανοποιήση πάρα πολύ. Κι' αυτό για πολλούς, συνηθισμένους λόγους και γιατί ο κ. Χρηστοβασίλης βρίσκει η μακρυνά. Το δεύτερο τεύχος θα βγή με εκλεκτότερη συνεργασία, με κομψότερη εμφάνισις που δε θα δικαιολογή τις επιφυλάξεις μερικών...

Περιμένει και γίνεται σαράντα πέντε χρόνων και τότε μονάχα μέσα σε μια άθηναϊκή κοινωνία και μια άτμόσφαιρα πολιτισμένη με φαναριστισμό και γράμματα, με άρχαιοπληξία και άερολογισμούς στις λέξεις, με έπίδραση ρωμαντισμού άσθενικού και παρανοημένου, άναμίκτου με δασκαλικήν άυστηρότητα και έπιβολήν, τότε αποφασίζει να φέρη στην μνήμη του και σαν δράματα και να χαράξη στο χαρτί επικαλούμενος την Μούσα και διώχνοντας τον άσχημο δάσκαλο, καθώς λέγει.

Είταν άραγ πιά! Του κάκου! Ο Δάσκαλος, δσον κι' άν τον είχε σιγνώσει ο Σολωμός με το γνωστό του διάλογο, ήταν άκόμη παντοδύναμος. αυτός οδηγεί, συμβουλεύς, διευθύνει, διαφθείρει το άίσθημα τον καλλιτεχνικόν δημιουργεί διαγωνισμούς ποιητικούς στα Πανεπιστήμια με βραβεία, επιβάλλει παντού την υπερκαθαρεύουσα.

Κι' έτσι επανσε ή μαχητικότητα του Ζαλοκώστα. Δεν τον νικά τον δάσκαλο, όπως πτει σ' αυτόν και γράφει, γράφει άτελείωτα και του στέλνει τους στίχους του να τους δια-

Ερώτων ώρα κρύφιον φωτός [και σκότιον κρᾶμα καθ' ήν το ρόδον θάλλει και δίδεται μεγάλη από την φύσιν ώθησις εις της [ζωής το δράμα.

Είναι φοβερός και πεισματάρης ο δάσκαλος, που άρπάζει την Μούσα του, και ψιθυρίζει λόγια πλανευτικά, την κάνει λογία κι' ύστερα την εκδικείται. «Όταν κατορθώνει να ξεφύγη, όταν λησμονή, πώς πρέπει να γράψη και να ύποβάλλη στους ποιητικούς διαγωνισμούς, όταν ξεφεύγη από τα όρια της συμβατικής στιχοουργίας, που τον μαραίνει, να πώς γράφει ο έγνός, ο γνήσιος, ο δροσερός τραγουδιστής. Είναι ο ίδιος μ'ήν παραξενευτήτε!

Άγεράκι λευκό μυρωμένο με των δέντρων τα φύλλα μαλάωνει.

Χαιρετάει την αυγούλα τ' άηδόνι στην πυκνάδα του δάσους κρυμμένο.

Κι' ο σκλαβωμένος με τα δεσμά του λογιωτατισμού ποιητής, που γράφει στο «Μεσολόγγι» του και περιγράφει την μάχη ψυχρότατα...βραβευμένος:

...Ω θεά! Στροβίλος δονεί και (φέρει μεμιγμένους φίλους κι' έχθρους. Είς των (σφαγών το θέατρον έκείνο

άπό τους χτύπους τους βαρείς (εγώ σ'ς διακρίνω) ω πρόμαχοι του γένους. Ξέροι να την περιγράψει κι' άλλοιώς, όταν δεν πρόκειται να τον βραβέυση ο δάσκαλος, άλλ' όταν θυμάται, ότι είδε και ξαναζωντανεύει μπροστά στα μάτια του:

Διπλούς έχθρους, σαράντα αν (τοί με το σπαθί, το βόλι —πικρή θανάτου ξαγορά—νε (κρούς ξαπλώνουν κάτω μαζί πλεγμένους σ' άγκαλιά (μαρτυρικού θανάτου!

Έδώ είναι το παλληκάρι του Συρράκου, που ζώστηκε την πάλλα και μπήκε στον άγώνα.

Αλλά εκεί, που φαίνεται καθαρά ή άπολύτρωσή του, είναι όταν τον χτυπή ή συμφρά. Η μοίρα του δίνει άλύπητα χτυπήματα γυναίκα, παιδιά, το ένα επάνω στο άλλο, τρυφερούδια, με γαλύτερα ή μικρές κοπέλλες του πεθαίνουν, του φεύγουν μέσα από την άγκαλιά του κι' έρχεται ο πόνος φοβερός, σπαραχτικός, που σχίζει την καρδιά, την κάνει κομμάτια, ο πόμος ο άβάσταχος αλλά και ο δημιουργός!

Ο Ζαλοκώστας γράφει και τα τραγουδεί και απ' όλη την παραγωγή του, από χιλιάδες στίχους βραβευμένους, δεν μένει τίποτε άλλο άνάμεσά μας παρά τα τραγούδια αυτά, τα τραγούδια της ειλκιρινείας και του πόνου, που θα μένουν για πάντα στην φιλολογία μας (Στο φεγγάρι).

Κι' αφού μιλήσει για το ένα άγγελούδι μιλεί ο κονεμένος για το άλλο:

Τώρα που ντύθηκεν ή γή νυφιάτικο στολίδι «Αχ ναί—κι' ή θάλασσα χρυσή λαμποκοπάει, που π'ς εσύ στο θλιβερό ταξίδι

Ο Ζαλοκώστας μιλεί μέσα στην ψυχή μας, στα άισθήματά μας, στον πόνο μας και στην άγάπη μας και γι' αυτό θα μείνη και για καιρό άκόμη, και μεταξύ μας και στους άλλους κατοπί, αλλά μονάχα μ' αυτά τα τραγούδια του, τα λίγα τα ειλκιρινή, τα χειραφετημένα από τον λογιώτατο, που στους πρώτους στίχους του τόσο άντιπάθησε αλλά δεν μπόρεσε να γλυτώση έντελώς απ' αυτόν...

N...

Σημ. «Η. Φ.» Κάτω από τον έπίτιλο αυτό θα προσπαθήσωμε να σκιαγραφήσωμε δλες τις λογοτεχνικές προσωποκότητες που βγήκαν απ' την Ήπειρο. Οι σκιαγραφίες αυτές θα δημοσιεύονται περιοδικά γραμμένα από ειδικούς συνεργάτες μας.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΕΝΟΣ ΗΡΩΑ

Τρείς ώρες λιπυόσε ο άγχιος δωματιόδς του Ραδεβυζισύ, ο Δήμος Μπλακιός, τήν εξώθυρα του σπιτιού του στήν Σκουληκαριά τής Άρτας, κι ή εξώθυρα δέν άνοιγε...

Όλο τδ χαριό, γνωρίζοντας τδ τ' είχε γείνει και τι μπορούσε τδ γείνη, άμα τδν άπεικασε άπό μακρυά ιδρχεται, πρόντισε μέσα σιδ λόγγα μακρυά γιδ τδ μήν ιδή και τδ μήν άκούση τδ Δήμο Μπλακιό, θυμωμένο, πού είταν άγχιος, σάν Γειήτσαρος, και μαυρος σάν ορησιό δαυλι, τήν στιγμή, πού θά μάθαινε έκείνα, πού είχαν γείνει μέσα σιδ σπίτι του.

Τρείς ώρες λιπυόσε ο άγχιος Δήμος Μπλακιός τήν εξώθυρα του σπιτιού του, κι ή εξώθυρα δέν άνοιξε. Τότε γύρισε τδ ντουφέκι του και άπάνω στήν κλειδωνιά της και τδ άδειασε. Άδειασε άκόμα και τες δυό του τες πιστόλες και πετάχτηκε πέρα ή κλειδω νιά κι ή εξώθυρα άνοιξε στήν βλα τών τριών μολυβιδών. Μπαίνει μέσα σιδ σπίτι του και τδ βρίσκει ξερημοί. Η γυναίκα του, κι ή μοναχοθιγατέρα του, ή Γγ' λφω, είχαν γείνει άφαντες! Λ. είχαν γείνει; Πού είχαν πάγει;

Τότε ο Δήμος Μπλακιός, ο φημισμένος γιδ τήν άγριότητα του, μάζωσε πουρνάρια άπό τήν αύλή, τδβαλε στήν μέση του κατωγιού, τδς έβαλε φωτιά, και τδ σπίτι σέ μιάν ώρα έγεινε άσβεσταριά! Τότε πετάχτηκε σιδ μεσοχώρι με τδ σπαθι σιδ χέρι, γιδ τδ ρωτήση. Φώναξε μ' δλη του τήν δύναμι τούς γειτόνους, τούς προεστούς, τδν παπα, άλλά καθόλου φωνή! Τδ χωριό ήταν ξερημο άπ' άνθρώπους, σάν τδ τώζε κατήσει θανατικό, και μόνον οι κότιες βόσκαγαν στες αύλες και τά σκυλιά βαύβιζαν άπό τες φράχτες, — άπόδειξη, δτι τδ χωριό δέν είχε πεθάνει άλλά ζούσε και πασα,ούσε μέσα σιδ ρέπετα.

Τά δόντια του Δήμου Μπλακιό έτριζαν, τδ στόμα του άφριζε, τδ κορμι του έτρεμε δλόβολο, και τά μάτια του πετούσαν φωτιές σάν άστροπελέκια!

Τ' είχε γίνε τδ χωριό; τ' είχε γείν' ή γυναίκα του κι ή μοναχοθιγατέρα του; Μήν τδς είχαν σκλωβώσει κλέφτες; Μήν τδς είχε μάσει ο Άλή—πασίας σιδ Γιάννινα και τδς έρριξε σιδ μπουντρούμια του Κάστρου;

Αυτά βάζοντας με τδ γού

του, τρόβηξε τσια πέρα, χωρίς τδ ξεγή πού πήγαινε. Σέ λίγη ώρα καιάλαβε, δτι βρίσκονταν μέσα σιδν λόγγο. Έβαλε τ' αυτί του τ' άκουρμισή τίποτε κυπρόκούδουνα, άλλά τού κάκου! Πουθενά δέν άκούονταν τίποτε κι ή συχία μεγάλη βασιλευε σιδν λόγγο. Τρόβηξε τσια μέσα άκόμα, κι εκεί πού πήγαινε άσκοπα, μιά τειά γυναίκα έπεσε άπάνω σιδν δρόμο του. Ίδόντας τήν' ο Δήμος μπλακιός ρυάστηκε, σάν λαβωμένο λειοτάρι, πού άχολόγησε δλος ο λόγγος. Η γυναίκα ξεφώνησε ένα «άα» κι έπεσε καταγής ξερή άπό τδ φόβο της και πεθασμένη. Προχώρησε άκόμα και τδν λόγγο μέσα, σάν άγριμι, σάν στοιχειό, σάν κακό θαιαιικό, και ξεπετούσαν και ξεφρυγαν τά πουλλιά σιδ δισβα του τρομαγμένα, σάν τδ τδσκιαζε γέρακας. Πήγε, πήγε άκόμα κάμποσο διάστημα, και τδν πέφτειάπαιω σιδ δισβα του μιά γριό. Έέκοξε πάλε ο Δήμος κι έπεσε ή γριό σιδ γονατιά του παρακαλώντας τον:

—Κόψε με έμένα μοναχά, καπετανέ μ', και τδ γλυτώση τδ καυμένο τδ χωριό άπό τήν όργή σου, πού δέν φταίει και θέλου...

—Πούν' ή γυναίκα μου και ή θυγατέρα μου;

Ρυάστηκε και πάλε ο Δήμος.

—Άπιδέν Θεό νατδ βρεύν, καπετανέ μ', άπό τδν Θεό τδν τδ βρεύν και οι δυό τους.

Άπολογήθηκε ή γριό, περιμένοντας τδν βέβαιο ύνατό της.

—Πέ μου, μωρή Στρίγλα, τι έτρεξε σιδ σπίτι μου, πριν σου κόψω τδ κεφάλι!

Και σήκωσε και επάνω της τδ σπαθι.

—Νά καπετανέ μ'! (του άπεκρίθηκε ή γριό με τήν ψυχή σιδ δόντια άπ' τδ φέβροτης) Η θυγατέρα σ' μάς ντρόπιασε και τήν πήρε ή μάνα της κι έγειναν άφαντες κι οιδού τους! Έχουν τώρα μιά βδομάδα άπάνω —κάτω, πώρυγαν. Δέν φταίει τδ καυμένο τδ χωριό. Μονάχες τους φταίν, μάνα και θυγατέρα, οι δυό τους.

—Η θυγατέρα μου άτιμη! (ξεφώνησε άπελπισμένα ο Δήμος). Και και τδν έκαναν;

—Κάνενας δέν ξέρει, καπετανέ μ' και τδν έκαναν... Έχουν πάρει νύχτα τών δωματιών τους.

Άκούοντας αυτά τά λόγια, ο Δήμος Μπλακιός, ο φοβερός και τρομερός άρματωδς του Ραδαβυζισύ, συγκλονίστηκε δλος, σάν ξεριζωμένος δέντρος, κι έπεσε καταγής. Λίγη δύναμη του είχε μείνει άκόμα σιδ στήθια του, ως πού τδ πη μονάχα στήν γριό:

—Και ποιός άκούγεται γιδ άπατεώνας της;

—Τδ πρωτοπαλλήκαρό σου... ο Φώτος!

Άκούοντας ο Δήμος τ' όνομα του Φώτου, του πρωτοπαλλήκαρού του, έβαλε μιά μεγάλη προσπάθεια, σηκώθηκε σιδ ποδάρια του, φόρησε τδ πόσι του γυναίκα, γιδ τδ κρύβη τδ άτιμασμένο μέτωπό του, κι έγεινε έφαντος, μπροστά άπό τήν γριό, πού άρχισε τδ κά νη τδ σταυρό της, λέγοντας:

—Εωρκισμένος τδ είσαι και καπετανέ μ', κι έσδ κι ή στριγλεθυγατέρα σου κι ή στριγλεγυναίκα σου.

Έτρεμε ο ήλιος τδ βασιλέψη, δταν ο Δήμος Μπλακιός άπάντησε τά παλληκάρια του σιδ μέρος, πού τδ είχε αφήση, γιδ τδ πάη τδ ιδή τδ σπίτι του στήν Σκουληκαριά.

Άμα τδν ξαγνάντεψε τδ πρωτοπαλλήκαρό του ο Φώτος νάρχεται άπό μακρυά και τδ περπατάη άσυνήθιστα κι όχι όπως περπατούσε πάντα, καιτάλαβε κι άπό τά κινήματά του και άπό τδν τρόπο πού φορούσε τδ πόσι του, δτι ο καπετανός του είχε μπη σιδ φρεβρό μυστικό, πού τώδερνε τδν νού τδς βδομάδες, άφόντας είχε μάθει τήν άγκαστριά της χιλιοαγαπημένης του Γκόλφως. Μπορούσε άπό πολλής τδν πάρη τήν Γκόλφω και τδ φύγη, μπορούσε άκόμα και τδ τε τδ τραβηχτή και τδ γλυτώση τήν δίκια όργή του άτιμασμένου πατέρα, άλλά τδν κτηγοριώνταν, ως δειλός κι άναντρος και δέν τώκνε.

Μόλις ο καπετανέ Δήμος έ-

ΤΟ ΠΑΡΗΛΗΘΟΝ

Παραλυμένο μου κορμι, [πού φθίνει μισημένο κι άπ' τδν έαυτό μου άκόμα] μα θάρρη τδ βράδυ, πού ψυχοδ θά σ' έδρη πεθαμένο σιδ χαμηλό σου στρώμα.

Στα μέλη σου τά ωχρολευκα [κα οι αιμάτινες ρανίδες θά πηχτωθούν—μελάني! Και τδ ματάκια σου φανών] [μισόσβυστες θναλίδες θά βλέπουν τδ ταβάνι.

Νοιώθοντας, θ' άρθουν τυφικά τδ κλάψου οι γειτόνοι ως πού τδ λυκανθούνε οι [ώρες κι ένώ τών θρήνων οι πιγκροί θ' άντιλαλούνε τόνου θάμαι σιδ σκοταδιού τις] [χώρες...

Παραλυμένο μου κορμι, [πού φθίνει, οτισμένο θά σέ δεχτή τδ χώμα. Γλήγορα ή σκοτεινή βραδείά] [θά σ' έδρη ψυχραμένο σιδ χαμηλό σου στρώμα. MIX. ΓΑΚΗΣ

φτασε μιά ντουφεκιά τόπο, ντουφεκιά εκείνου του καιρού, άδειασε τδ ντουφέκι του άπάνω σιδ πρωτοπαλλήκαρό του, τδ Φώτο, φωνάζοντας δυνατά:

—Άτιμε άπατεώνα! Ο Φώτος, χωρίς τδ πιαστή άκόμα άπ' άρματα, φώναξε μ' δλη του τήν δύναμη:

—Μή, καπετανέ μου, μη γιαιτ' είμαι παιδί σου!

Σ' αυτό τδ διάστημα ο καπετανέ Δήμος είχε ζυγώσει πλειότερο κι είχε γεμίσει τδ καρυσόφυλλι του και ξανάρριξε.

—Μή, καπετανέ μου, (ξαναφώναξε ο Φώτος, γιαιτ' είμαι παιδί σου! Συχώρησε μάς!

Τρίτη ντουφεκιά του καπετανέ Δήμου του τσακίζει τδ ζερβι χέρι του Φώτου.

Με τήν τρίτη ντουφεκιά, ο καπετανέ Δήμος είταν μόλις δέκα δρασκελές τόπο μακρυά άπό τδν Φώτο, κι άρχισε άπό τά πιστόλια του: «Μπάμμ» τδ ένα, «μπάμμ» και τ' άλλο. Η δεύτερη πιστολιό τδν πέτυχε σιδ πλευρά.

X. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΑΗΣ (Είς τδ προσεχές τδ τέλος)

ΓΙΩΣΕΛ ΕΛΙΓΙΑ

ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ

(Μετάφρασις ἀπὸ τὸ πρῶτό.υπο

(Ἀρχίζομε ἀπὸ σημερα τὴν δημοσίευσιν τοῦ βιβλικοῦ ἀριστοτελεῖματος, μεταφρασμένο ἀπὸ τὸ γλυκὺτατὸ Γιωσέφ Ἐλιγιά. Ὁ Ἐλιγιά δειχτήκε μο ναδικὸς στὶς μεταφράσεις τῶν ἑβραϊκῶν κειμένων καὶ ἡ ἀπόδοσή τους ἀπὸ τὸν μάγο ποιητὴ εἶναι σωστὴ ἀναδομιουργία τὴν μετάφραση θ' ἀκολουθῆσιν εὐρύτατα «σχόλια καὶ ἐρμηνεῖες» ἀπὸ τὸν ἀξέχαστο ποιητὴ, ποὺ τοποθετεῖ καὶ καλλιτεχνικῶς καὶ χρονολογικῶς στὴν θέση τὸ ἀριστοτελεῖμα τῆς ἑβραϊκῆς φιλολογίας).

ΑΣΜΑ Α'

Κ. Α. (ἔδ. 2—8)

Μὲ τῶν χειλιῶν σου τὰ φιλά-
(κία, πότισέ με
Τ' εἶν' πιὸ γλυκὰ τὰ χάδια σου
(κι' ἀπ' τὸ γλυκὸ κρασάκι
Βαρεῖα ζαλιζοῦνε τὰ μῦρα σου
(καὶ τῶνομά σου
Εἶναι κι' αὐτὸ μυρωδικό, ποῦ
(ἔχει λίζει.
Συρό με ὄπου κι' ἂν θέσι μαζὶ
(σου ὡς τρέξωμε πηλάλα!
Τι κι' ἂν ὁ Ρήγας βούλεται νὰ
(πάω μεσ' στὸ χαρέμι;
Ἐγὼ μὲ σένα θὰ χαρῶ τρελλὰ
(καὶ θὰ γλεντήσω
Τι πιὸ γλυκὸς κι' ἀπ' τὸ γλυ
(κὸ κρασάκι εἶναι ὁ σεβντιάς σου,
Γιατὶ σ' ἀγαπήσαμε ὅλες μας
(στ' ἀλήθεια!
Τὸ ἔρω εἶμαι μελαχροινὴ,
μὰ ἔχω καὶ νοστιμάδες
κοιέλλες τῆς Γερουσαλήμ!
Μὲ τὰ τσαντήρια μοιάζω τοῦ
(Κεδάο
μὲ τὰ χαλιὰ τοῦ Σολομῶντα
Μὴ μὲ κοιτάται, ποῦ εἶμε λιο-
(καμένη
ποῦ μ' ἔχει τὸ λιοτύρι φι-
(λημένη
τῆς μάννας μου τὰ τέκνα μὲ
(μαλώσανε
Μὲ βάλανε στ' ἀμπέλια τσος
(δραγάτσια
κι' ἀχ τὸ δικὸ μου ἀμπέλι δὲν
(ἐφύλαξα.
Γιὰ πὲς μου, Ἐσὺ, ποῦ μ' ὄ-
(λη τὴν ψυχὴ ἀγάπησα,
Γιὰ πὲς μου ποῦ θὲ νὰ βο-
(σκήσης
ποῦ θὰ πᾶς τὸ γιῶμα νὰ σκα-
(λίσης;
Νὰ ἔρω καὶ νὰ μὴν χαθῶ
Μὲς στὰ κοπάδια τῶν συνα-
(δερφίων σου
«Σὰν δὲν τὸ ξέρεις μόνη σου
(ποῦ θὰ σκαλίσω
Ἐσὺ γυναῖκα ζηλευτὴ μεσ'
(στὶς γυναῖκες
Ἀκλοῦθα τῶν προβάτων μου
(τὰ χνάρια
καὶ βόσκα τὰ τρελλά σου κα-
(τσιάκια

πλάϊ στὰ καλύβια τῶν τσομπά
(νῶν).

ΑΣΜΑ Β'

Κεφ. Α. 9—Κ. Β. 7

Μὲ τὴν φοράδα μοιάζεις τὴν
(μένη
στ' ἄρμα τοῦ Φαραῶ, καλὴ
(μου φιλινάδα
Τὰ μάγουλά σου, εἶν' ὄμορ-
(φα μ' αὐτὲς σου τὶς ἀρμάδες
κι' εἶν' ὁ λαίμος σου, σὰν χρ-
(τὸς μὲ τὰ μαργαριτάρια
Χρυσὲς ἀρμάδες θὰ σοῦ πα-
(ραγγεῖλωμε,
καδένες, μὲ κουμπάκια ὄλαση-
(μένια
Ἐνῶ στὸ γλέντι παραστέκει ὁ
(Ρήγας
ὁ Νάρδος μου σκορπᾷ τὴν εὐ-
(ωδιά του,
«Σὰν μιὰ σακκοῦλα μύρνα
(καὶ μρωδικὰ
ποῦ τὰ φυλάγω ἀνάμεσα στὰ
(στήθια μου
εἶναι γιὰ μένα ὁ Ἀγαπητι-
(κός μου
Ἐνα τσαμπὶ κυπριάτικο μο-
(σχάτο
μέσα στ' ἀμπέλι τοῦ ἘιδΓκεδῆ
εἶναι γιὰ μένα ὁ Ἀγαπητικός
Ἐἶσαι ὄμορφη καλὴ μου, εἶ-
(σαι πεντάμορφη
τὰ μάτια σου, περιστεριῶν
(ματάκια.
«Εἶσαι ὄμορφος καλὸ μου, ἀχ
(εἶσαι ζηλευτός
τὸ δροσερὸ τριφύλλι εἶναι κλι
(νὰρι μας».
Τὰ κέδρα εἶναι τοῦ παλατιοῦ
(μας τὰ δοκάρια
καὶ σιέγη μας τὰ κυπαρίσσια.
Ἐγὼ εἶμαι ὁ κρῖνος τῆς Σαρῶν
Ἐγὼ εἶμαι τ' ἄγριο τῶν κοι-
(λάδων τριαντάφυλλα».
Σὰν τ' ἄγριο τριαντάφυλλο στ'
(ἀγκαθερὰ τὰ βᾶτα
Ἐτσι εἶναι ἡ φιλινάδα μου
(ἀνάμεσα στὲς νέες
«Καὶ σὰν τὴν μηλοκιδωνιά
(μέσ' στὰ δέντρα τοῦ λόγγου
Ἐτσι εἶναι ὁ ἀγαπημένος μου
(στὰ παλληκάρια μέσα».
Στ' ἀπόσκια τῆς(*) λαχτάρησα
(νὰ ξαπλωθῶ
Εἶναι γλυκὸς γιὰ τὸ λαρούγγι
(μου ὁ καρπὸς τῆς
μέσ' στὸ κελάρι ἰδοῦ τοῦ μ'
(ἰδὴ γάει
καὶ φλάμπουρο ἡ ἀγάπη του
(ἀπάνω μου ἀνεμίζει».
Ἐλάτε, συνεφέρετε μὲ στᾶφου-
(λομοσχάτα
ἐλάτε νὰ μὲ γιάνετε, μὲ τὰ μη
(λοκιδώνια
τὶ ἔλωσα ἀπ' τὴν ἀρρώστεια
(τοῦ σεβντιά μου.

[*] δηλ. τῆς μηλοκιδωνιάς
[Ἀκολουθεῖ]

ΗΠΕΙΡΩΤΑΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

Ἄν ἡ καρδιά σου δὲ χτυπάει γιὰ τὴν φτωχολογία,
λησμονῆσέ με ὅπως κι' ἐγὼ φίλε, σοῦ ἀφήνω γαῖα.
Ἄφοῦ σοῦ ἀρέσει, τέντωσε τὰ πόδια καὶ συζήτα
στὶς πολυθρόνες μὲ τὴν μιὰ, τὴν ἄλλη ψηλομύτα
Μὰ ἐγὼ θὰ πάρω ἓνα ραβδί καὶ στὰ χωριά θὰ ἐγῶ,
κεῖ π' ἀγοράζουν τὸ κερὶ φιλάγοντας τ' αὐγὸ.
Ἡ μάνα ἀξάινει τὸ παιδί τῆς φεύγει παλικάρι
κι' οὔτε κεφαλομάντηλο δὲν ἔχει νὰ τῆς πάρει
Μὲ τὰ ζευγάλετρα κινὰ ὁ ζευγίτης τὸ πουρνὸ
κι' ὡς τὸ μεσοκαλόκαιρο κοιτάει τὸν οὐρανὸ.
Γιὰ τίς πρωϊμὲς μας, θεριστῆ, φιλὴ βροχοῦλα στείλει
καὶ τὰ γεννήματά μας μὴν τὰ κάνεις στάχτην, ἦλιε,
Τὰ χέρια μουδίασαν δουλιὰ προσμένοντας νὰ βροῦν.
τώρα δὲν ἔμειναν οὐδὲ χαλίγια νὰ βαροῦν.
Ἄχ πάνε, ποῦ νὰ ξαναρθοῦν τὰ χρόνια ἐκεῖνα πάλι
ποῦ χόρευε ὁ ἀράθυμος τὴν κούπα στὸ κεφάλι.
Μ' ἔνα λαχίδι πάντρευε τὴν κόρη τοῦ ὁ γονῆς
κι' ἀπ' ἀμελέτητο κακὸ δὲν πέθαινε κανεὶς.
Οἱ βάβες κι' οἱ παπούληδες ἐζοῦσαν ἀναιώνια,
καμιὰ βολὰ οἱ καλότυχοι χαϊδεύαν προσαγγόνια.

Γ. ΓΚΟΤΣΙΟΥΛΑΣ

ΑΠ' ΤΑ ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ

Χαρὰ, δὲν σὲ φαντάστηκα σὰν μιὰς αὐγῆς σταγόνα
ἢ σὰν τοῦ κρούου δειλινοῦ τρεμόσβουστην ἀκτίνα *
Σὰν ἀναστάσιμη γιορτῆ, σὰν τοῦ Μαγιοῦ τὰ κρῖνα
σ' ἀγάπησα, μὰ γίνηκες τοῦ Ὁθέλου Δυσδαιμόνα

Μὲς στὴν καρδιά μου σπαραγμὸς κι' ἡ νύχτα γύρω μαύρῃ
Πένθιμο κρέπι ἀπλώθηκε. Τὰ πάντα ναρκωμένα
Ἄστρο ψηλὰ δὲ φαίνεται, μόνον ἀστραπὲς σπαθίζουν
Τὸν οὐρανὸ καὶ τὴν ψηχὴ. Α! Στὸν σταυρὸ κι' ἔμένα...

ΤΑΚΗΣ ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΟΥΝΤ' Η ΧΡΥΣΩ

Σὰν παραμῦθι μῶρχεται, σὰν φέματα τὸ λέω.
Ἄνειρο βροχερῆς νυχτιάς μου φαίνεται πῶς εἶναι,
Νὰ πέθανεν ἡ Χρύσω μου, νὰ τὴν ἐπῆρε νύφη
Ἡ Μαυρογῆς, στὰ τάρταρα, σὶν σκοτεινὸ τὸν Ἄδη.
Δὲν σ' εἶδα, δὲν σὲ φίλησα, Χρύσω μου πεθαμένη,
Ἦρθα σὰν τῶμαθα ὁ πικρὸς, ρώτησα τοὺς δικούς σου:
—Ποῦ πάη ἡ Χρύσω, ποῦναι τὴν; Μοῦεῖπαν «πῆγε στὰ γῆδια»
Ἐρώτησα τοὺς πιστικὸς μοῦεῖπαν: πῆγε σὶν μύλο,
Ἐρώτησα τὸν μυλωνὰ καὶ μοῦεῖπε: πάη γιὰ ξύλα.
Στὸ λόγγο μέσα πάω κι' ἐγὼ φωνάζω: Χρύσω, Χρύσω!
Μ' ἀπάντησεν ἡ λαγγαδιὰ πὸ πέρα: Χρύσω Χρύσω!
Ποῦν τὴν ἡ Χρύσω τὴ ρωτάω, «ποῦν τὴν» ρωτάει κι' ἐκεῖνη.
Σὰν παραμῦθι μῶρχεται νὰ πέθανεν ἡ Χρύσω.

ΣΠΥΡ. ΜΟΥΣΣΕΛΙΜΗΣ

Η ΑΝΕΠΑΝΤΕΧΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

(ΔΙΗΓΗΜΑ)

Ὁ Γιαννίδης εἶχε τὸ πρῶτο μαγαζὶ στὴ μικρὴ ἐπαρχιακὴ πόλιν. Ὅλοι τοῦ ἐκτιμοῦσαν τὴ χρυσὴ καρδιά. Κι' ὁ πιδ ταπεινὸς πελάτης τοῦ ἐνοιωθε τὴν ἀγαθότητά του. Σβέλτος πετιόταν ἀπ' τὴ ζυγαριὰ στὸ σακκὶ μὲ τὴ ζάχαρι κι' ἀπ' τὸ γραφεῖο τοῦ στὰ ράφια. Ἐνα χαμόγελο γλυκὸ, γιομάτο κλωσὺν, ἔλαμπε στὰ χεῖλη τοῦ σὲ κάθε ἀγοραστὴ ποὺ θάρχονταν. Κι' ἐκεῖνος ἔφτυγε ἱκανοποιημένος γιὰ νὰ ξαναγυρῶσιν τὴν ἄλλη μέρα.

Ἔτσι ἔκανε τὰ λεπτὰ ὁ Γιαννίδης.

Ἀλλὰ τὴν εὐτυχομένην τοῦ ζωῆ ἦρθε νὰ διαταράξη ἓνα οἰκογενεῖκό του γεγονός. Ἡ γυναῖκα τοῦ ἠΦωτεινὴ δὲ θὰ γεννοῦσε ποτὲ. Κι' ὁ μόνος πόθος τοῦ Γιαννίδου ἦταν νὰ ἰδῆ δίπλα τοῦ ἓνα μικρὸ ἀγοράκι ποὺ θ' ἄφινε τ' ὄνομά του καὶ στὴν ἄλλη γενιά. Κι' ὁ πόνος τοῦ ὄλο καὶ μεγάλωνε καὶ τοῦ μὴ κέρριζε τὴν ζωῆ. Γιὰ νὰ τὸν κερριάση ἀγόραζε ὠραῖα πορτραῖτα μικρῶν παιδιῶν καὶ χρωματιστὲς φωτογραφίες ποὺ τίς κρεμοῦσε στὴν κάμαρά του καὶ ξεχνιόταν ὡρεσδὸλόκληρες κοντὰ τους. Κι' ἡ γυναῖκα τοῦ ἠΦωτεινὴ τὰ ἔβλεπε ὄλα αὐτὰ περὶεργα μὲ συναίσθησιν ὁμως πὼς φταίει... Μὰ τότελε τάχα κι' αὐτὴ;

Ἦταν ἓνα χειμωνιάτικο πρῶτὸ συγνεφιασμένο καὶ παγερό. Ὁ βορηῆς ἔξακολουθοῦσε ἀπ' τὸ περασμένο βράδυ τ' ἀγριο φύσημά του. Ἦταν ἡ ὥρα ποὺ ἀνοίγαν τὰ μαγαζιά τῆς μικρῆς πόλης.

Στὸ κατώφλι ἑνὸς μεγάλου μαγαζιοῦ κάθονταν ἓνα κορίτσι κρατώντας ἀπὸ τὸ χέρι ἓνα μικρὸ παιδί. Τὰ ρούχα τους ἦταν παλῆα καὶ ξεσχοιμένα καὶ φαίνονταν πὼς εἶχαν κλάψει καὶ τὰ δυὸ παιδιὰ. Ἡ ὀρφάνια τὰχε στείλη ἀδέσποτα στοὺς δρόμους τῆς πόλης. Τὸ μαγαζὶ ποὺ κάθονταν ἦταν τοῦ Γιαννίδου. Μὲ μισάνοιχτες τίς πόρτες ταχτοποιοῦσε κάτι παλῆα χαρτιά ἀπάνω στὸ γραφεῖο του.

Ἄξαφνα ἀκούει ἀπ' ἔξω ἓνα βαρὺ στεναγμὸ ποὺ συνώδεφε μιὰ κλαψιάρικη, φοβισμένη φωνή. Ἐρριξε μιὰ ματιὰ ἀπ' τὸ φύλλο τῆς πόρτας κι' ἀνεγνώρισε τὰ παιδιὰ τῆς κυρα-Γιάνενας, τῆς χήρας ἀπ' τὸ κοντινὸ χωριδ. Τότε θυμήθηκε πὼς πεθαίνοντας ἐκείνη—εἶχε μπουντιάσει μιὰ μέρα στὸ χωράφι ποὺ τὴν ἔπιασε ἡ βροχή—ἄφισε τὰ παιδιὰ ὀρφανὰ στὸ κόσμο. Ἡ καρδιά του λύγισε μπροστὰ στὸ ζυγαρισμένο πόνο ἀπάνω στὰ πρόσωπά τους ἔβγαλε ἀποφασισμένος μιὰ γλυκειὰ φωνή, ποὺ προσπαθοῦσε πιδ πολὺ νὰ τὴ γλυκάνη λὲς γιὰ νὰ μὴ τρομάξη τὰ φτωχόπαιδα.

Κοπέλλα μου θὰ κρύωσες μὲ τ' ἀδερφάκι σου τὴν περασμένη νύχτα. Πᾶμε στὸ σπῆτι νὰ ζεσταθῆς μὲ τὸ μικρὸ. Αὐτὸ θὰ πεινᾷ πολὺ. Δὲς πῶς τρεμουλιάζει!

- Πῶς τὸ λένε;
- Κωστάκη.
- Κι' ἐσένα;
- Λιόπη.

Σὲ λίγο ὁ Γιαννίδης μ' ἠρεμῆ πιά τὴν καρδιά κι' ἀποδιώγμένο τὸν παλῆό του πόνο προχωροῦσε στὸ δρόμο ἔχοντας κοντὰ τὰ παιδιὰ. Πόσο εὐτυχομένος ἦταν τώρα. Κι' ἡ φύχρα ποὺ τοῦ ἔφερνε ἡ Φωτεινὴ μεταβλήθηκε σὲ ψυχικὴ ζεστασιά. Τώρα δὲν ὑπῆρξε κανένα ἐμπόδιο, κανένα μαυράδι στὴ ζωῆ του.

Μὲ τέτοιες σκέψεις ἔφτασε στὴ πέρτα τοῦ σπιτιοῦ. Τὴν ἔσπρωξε καὶ μπῆκε μὲ τὰ μικρὰ στὸ ἰσόγειο δωμάτιο. Ἐκεῖ βρῆκε τὴ Φωτεινὴ νὰ γνέθη κοντὰ στὸ παραθύρι. Τὴ καλὴ μέρισε καὶ τῆς εἶπε νὰ φροντίσῃ γιὰ τὰ παιδιὰ καὶ πὼς ἀπὸ τώρα θὰ καθόνταν στὸ σπῆτι τους σὰν ἀληθινὰ παιδιὰ τους. Ἡ Φωτεινὴ παραξενεύτηκε γιὰ μιὰ στιγμὴ μὰ ἔτρεξε νὰ κάμῃ, δι τῆς εἶπε ὁ ἄνδρας τῆς καταλαβαίνοντας πῶς τὸν ξεφορτώνει ἀπ' τὸν παλῆό του πόνο.

Πέρασαν ἀπὸ τότε κάμποσα χρόνια. Τὸ σπῆτι ἀντηχοῦσε

ἀπ' τὰ τραγούδια τῆς Μερόπης ποὺ εἶχε ἀναλάβῃ τὸ νοικοκυριὸ ἀφοῦ διδάχτηκε πρῶτα στὴν οἰκοκυρικὴ Σχολή. Κι' ὁ Κωστάκης ὄλο καὶ προόδευε ὁ Γιαννίδης σκόπευε νὰ τὸ στείλῃ στὸ Γυμνάσιο κι' ἀπὸ κεῖ στὴν Ἰατρικὴ. Τῶς καὶ μὲ αὐτὸ. Καὶ χαιρόνταν περισσότερο πιδ ἔβλεπε τὸν Κωστάκη νὰ προοδεύῃ στὰ Γράμματα. Μὰ ἦταν ἱκανοποιημένος καὶ γιὰ ἓνα ἄλλο πρᾶγμα: Πὼς τὸνομά του θὰ πάη καὶ στὴν ἄλλη γενιά. Ὁ Κωστάκης μὲ τὴν ἐπιστῆμη τοῦ θάτῃ δόξαζε. Ἄχ καὶ νὰ ζοῦσε νὰ τὸν ἔβλεπε γιαννίδου! Ἐξω ἀπ' τὸ σπῆτι ἡ πινακίδα θ' ἀγράφε μιὰ μέρα μὲ σεγάλα μαῦρα γράμματα: «Κώστας Α. Γιαννίδης».

Ὁ Γιαννίδης μεθοῦσε ἀπ' τὴν χαρὰ. Δὲν ἄφινε τὴν ἔγνοια τοῦ οὔτε στιγμὴ ἀπ' τὸν Κωστάκη ποὺ δείχνονταν πρῶτος στὸ σχολειό.

Ἐκεῖνο τὸ χρόνο ὁ Γιαννίδης ἀρρώστησε βαρεῖα. Ἦταν

νὰ πεθάνῃ. Μὰ κάτι τοῦ πίκρανε τὴν καρδιά. Τὴν ἐθλίβε. Τὸ ἐνοιωθε σωστὸ σαράκι. Δὲν θὰ πρόφτανε νὰ ἰδῆ τὸ Κωστάκη γιαννίδου, τὴν πινακίδα μὲ τὸνομά του ποὺ θὰ δοξάζονταν στὴν ἄλλη γενιά.

Μὰ γιὰ τὴν στενοχωριέται; ὄλα τὰ λεπτὰ τάχε κάνει ἀπάνω του. Μόνον τὸ σπῆτι ἄφισε γιὰ τὴν παντρεῖα τῆς Μερόπης. Ἔτσι ὁ Κωστάκης, ἐγάζοντας τὸ Γυμνάσιο θὰ γράφονταν στὴν Ἰατρικὴ κι' ὕστερα: ἀπὸ ἔξι χρόνια γιαννίδου! Κι' ἡ πινακίδα θὰ κρέμονταν ἐπιδειχτικὰ στὸ δρόμο κι' ὄλοι θὰ βαστοῦσαν στὴ μνήμη τους τὸ ὄνομά του.

«Κώστας Α. Γιαννίδης»

Ναί ἔτσι θ' ἄκανε ὁ Κωστάκης καὶ κάποτε θὰ πραγματοποιούνταν τὸ ὄνειρο τοῦ Γιαννίδου. Καὶ μ' αὐτὴ τὴν εὐχαρίστηση, μ' αὐτὴ τὴ βεβαίωτητα πῆρε τὸ δρόμο, τὸν μοῖρατο, ποὺ δὲν ξαναγυρῶσιν πιά...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΗΤΑΣ

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ....

— «Κάποιον καιρὸν ἀγάπησε μιὰ κόρη ἓνανε Νειδ»... Ἔτσι θ' ἀρχίσῃ σὰν γιὰ γιὰ, γίνῃς, τὸ παραμῦθι... καὶ θὰ μαζεύῃς τὰ παιδιὰ σου ἂν εἶν' ἀπ' τὸ Θεὸ γύρω στὸ ἰζάκι κρύβοντας τὴ θλίψη σου στὰ στήθη...

Κ' ἀντίκειν' ἐγὼ σὰν γέρος πιά θὰ νοσταλγῶ κάποιες στιγμὲς καὶ θ' ἀναδεῶ στὴ γωνιά τῶν χρόνων μου τὴ στάχτη καὶ πότε θὰ κυτᾶζω Σὲ σὰν παραλείψῃς τίς κρυφὲς λαχτᾶρες κάποιος ὁμορφῆς ζωῆς, μὲ νέον ἄχι...

Ἦ κι' ἂν δακρύσῃς κι' οἱ λυγμοὶ θὰ σὲ κρατήσουν σιωπηλῆ—μέρες πικρὲς κι' ἀνθρώπινες κακίες—συνεχίζω... Τοῦ «παρελθόντος» τ' ἀνοιχτὸ βιβλίο ξεφυλλίζω ὡς ποὺ ἡ καρδιά σου ζεσταθῆ μ' ἓνα μου γέρικο φίλι!

Καὶ μὲς στὸ ἔοδι τὸ βουβὸ τῶν χειμωνιάτικων ὥρων σεμνὴ δουλεύτρα, ἀκούραστη μὲ ἀράχνη θὲ νὰ ὑφαίνῃ, τοὺς πέπλους τοῦς τρισπόθητους τῶν μακρυνῶν χωρῶν: στερεὸ στολίδι—μὴ ξεχνᾷς—τῆς σάρκας, ποὺ πεθαίνει...

.... Ἦ ἀχὴ συνέχεια ἀτέλειωτη τὸ παραμῦθι τὸ παλῆο. Μὰ ποῦ καὶ πότε ἡ μοῖρα μας θὰ βάλῃ τὴν «τελεία»; Νὰ συνεχίσῃ ἀργότερα σὲ ποιὸν ὁ κλῆρος ἀπ' τοὺς δυὸ; Φαντάσθηκες γιὰ τὴν στερεὴν φοιχτὴ μας εἰρωνία;

Θὰν τὰ δικά μου τὰ μαλλιά πιδ ἄσπρακι ἀπ' τὰ δικὰ σου; Θάναί τῆς μοῖρας θέλησης ἐγὼ νὰ πρῶτοφύγω προτοῦ χαρῶ τὸν θερισμὸ, προτοῦ γενεθῶ τὸν τῶγο; Νᾶσβινα ἀργὰ σὰν γέρος πιά στὴ γέριχη ἀγκαλιά σου ὄντας τοὺς γέρικους καὶ μὲς θὰ πνίξῃς μὲ στὰ στήθη... ὦ τι ὠραία συνέχεια θάχῃ τὸ παραμῦθι.....

Περικλῆς Α. Κακούρης

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

Συμπληρωματικά στα δσα γράψαμε για την έκδοσή μας θάχαμε να προσθέσωμε τὰ ἐξῆς: Τὰ «Ἡπειρωτικά Φύλλα» κυρίως θὰ ἀποβλέπουν στή συγκέντρωση τῆς φιλολογικῆς ἡπειρωτικῆς ἐργασίας. Ὁ σκοπὸς μας ὅμως θὰ ἦταν ἀντιρρήτα χαμηλὸς κι' ὁ λόγος, γιατί εὐρεῖα λογοτεχνικῆ παραγωγῆ μ' ἀνώτερες ἀξιώσεις δὲν παρατηρεῖται στήν Ἡπειρο. Καὶ δὲ θὰ εἶταν παρὰ μιὰ ἀνθολογία πρωτολείων καὶ τίποτε περισσότερο. Γι' αὐτὸ μὲ τὴν ἴδια προθυμία θὰ δεχώμαστε καὶ λαογραφικὲς ἐργασίες, δημοτικὰ τραγούδια, ἀπὸ τὰ τόσα, ποὺναι ἀγνώριστα, σκορπισμένα στὰ στόματα τοῦ λαοῦ. Ἀπὸ τὸ ἐρχόμενο τεῦχος ἐγκαινιάζονται ξεχωριστὲς στήλες, ποὺ θὰ δημοσιεύωνται, μὲ τὴν δυνατὴ εὐρύτητα, τὰ ἀποστελλόμενα ἀνέκδοτα δημοτικὰ τραγούδια.

Η "ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ",

Δέκα ὀλόκληρα χρόνια ἡ «Νέα Ἐστία»—ποὺ συμπλήρωσε τὸ δέκατο ἔνατο τόμο τῆς—μὲ τὴν ταχτικὴ δεκαπενθήμερη ἐκδοσὴ τῆς ἐξυπηρετεῖ τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα. Στὰ χρόνια, ποὺ ἀρχίζε νὰ ἐκδίδεται ἦταν ἀληθινὸ πρόβλημα ἡ ὑπαρξὴ ἑνὸς σοβαροῦ λογοτεχνικοῦ περιοδικοῦ, τῆς περιωπῆς τῆς, ποὺ θῆκεν σ' ἐπικοινωνία τὸν ἀνυποστήριχτο συγγραφέα, πρὸς τὸν ἀναγνώστη. Καὶ σταθερῆ, χωρὶς δισταγμούς, πάντοτε ἀτενίζοντας ρωμαλέα τὸν ψηλὸ σκοπὸ τῆς, μέσα σὲ πλάτει-

ές τῆς σελίδας, ἐκλείσει τόσες ἐργασίες, ζωγράφισε ὅλα τὰ ἀξιοπρόσεχτα φιλολογικὰ γεγονότα, ἀνάδειξε ἀπὸ τὴν ἀποθαρρυντικῆ, γιὰ τὰ πρῶτα δῆμια, ἀφάνεια πολλὰ ὄνομα τα. Ἡ «Νέα Ἐστία» εἶναι τὸ μόνον περιοδικό, ποὺ πρόσεξε, κατὰ τὴν φράση τοῦ Ἄγρα, κοντὰ στὰ σύγχρονα καὶ τ' αὐριανά. Τὸ κάθε τῆς τεῦχος θὰ χῆ ἀπὸ δυο-τρία ὄνόματα ἐντελῶς ἀγνωστα ἢ συναντημένα μιὰ-δυὸ ἄλλες φορές.

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΝΕΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς γιόρτασεν ἐφέτος τὰ ποιητικὰ του πενήντάρχρονα. Καὶ δὲν εἶναι ἄδικο νὰ εἰπῆ κανεὶς, πὼς ἡ γνησιότητα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ποὺ ἐπηκολούθησε, δὲν εἶναι καὶ τόσον... γνησία. Ἡ ἐκτίμησι, ἡ μεγάλη, ἔστω, ἐπιτίμησι ἑνὸς ἔργου δὲν πρέπει νὰ ἐκδηλώνεται μὲ τέτοιο θορυβώδη καὶ ὑποπτα ἐνθουσιαστικὸν τρόπο. Ἄξια προσοχῆς εἶναι ἡ ἀπάντησι τοῦ κ. Χάρη, στοὺς ὀργανωτῆς, ποὺ ἐπέκριναν τὴν ψυχρὴ στάσι τῆς «Νέας Ἐστίας» ὅτι «ἐμεῖς δὲν παύομε νὰ ἐκτιμοῦμε τὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ, ἔχομε ὅμως καὶ τὶς ἀντιρρήσεις μας». Ὁ κ. Γ. Σκαρίμπας, γράφοντάς γιὰ τὸν Παλαμᾶ, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ γιορτασμοῦ, λέγει, «ὅταν ζητήματα (τάχο) καλλιτεχνικὰ παίρνουν τὸν ρυθμὸ καὶ τὴν ἔκτασι ψυχικῆς ἀντίθεσις, τέτοιας, ποὺ ἡ συζήτησι ἀπὸ πνευματικῆ καταντάει, τέλος, κήρυγμα μανιφέστο, ἔφοδος, ἡ γνώμη γίνεται ἐπιχείρημα, τὸ ἐπιχείρημα σύνθημα, καὶ τὸ σύνθημα δεισιδαιμονία καὶ τύφλα. Στὴν τέχνη δὲν ὑπάρχουν ζητήματα. Ἡ τέχνη εἶναι πολὺ ἀντικείμενο, ἐνθὸ τὸ ζήτημα εἶναι—αὐτὸ—ὑποκείμενο. Νὰ ὅμως, ποὺ

ὁ Παλαμᾶς δημιούργησε ζήτηματα. Καὶ παρακάτω:

«Ἐμεῖς οἱ νεώτεροι εἴμαστε τὸ ἀντίρροπο δέος. Τὸ ἔργο του θεοσοφικὸ λογιωτατικὸ, καθαρουσιάνικο ἔθεσε, διὰ μέσου τῆς τέχνης, τὸ ζήτημα... Ἀντιπροσωπεύει σήμερα τὴν ἀντίθεσι πρὸς τὴν ὀρμὴ τῆς γενιάς μας, στὰ ζητήματα ἡ ἀντίθεσι ἀποτελεῖ τὸ προοίμιον. Ἡ ἀλήθεια—τὸ δίκαιο θὰ βρεθῆ μὲ τὸ μέρος τῆς νίκης. Κι' εἶναι δική μας αὐτή». Παρ' ὅλα ὅμως αὐτά, ποὺ νομίζομε, πὼς δίκαια γεννήθηκαν στὰ μυαλὰ τόσων, ἀξίζει νὰ τονισθῆ πὼς ἡ τελευταία ἐκδοσι τῶν «Νέων Γραμμάτων ἀποτελεῖ παράδειγμα τοῦ ἐπιπέδου ὃ ποὺ ἔφτασε τὸ ἑλληνικὸ περιοδικό. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τόσα μικρὰ δημοσιεύματα, ποὺ πάρθηκαν ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ Τύπο, ὑπάρχουν καὶ πέντε ἀναλυτικὲς μελέτες: «ὁ Παλαμᾶς ἄσκητῆς καὶ μύστης» τοῦ Σικελιανοῦ «Τρισεύγενη—Μελένια—Θεοφανώ, τρεῖς γυναικεῖοι τύποι τοῦ Παλαμᾶ» τοῦ κ. Κ. Τσάτσου, «ὁ δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου» ἐρμηνευτικὴ μελέτη τοῦ κ. Ι. Συκουτρῆ «Τὰ παθητικὰ κρυφομυήματα κι' ὁ λυρισμὸς τοῦ Παλαμᾶ» τοῦ Τέλλου Ἄγρα καὶ ἡ μελέτη γιὰ τὰ «τραγούδια τῆς πατρίδος μου» τοῦ Ρήγα Γκόφλη. Τὸ τεῦχος ἀπὸ 250 σελίδες συμπληρώνεται ἀπὸ ἐπίμονη βιβλιογραφία τοῦ κ. Κασιμίπαλη.

**ΕΝΤΟΣ ΟΛΙΓΟΥ ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ
ΕΙΣ 5.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ
τὸ περίφημο**

**ῥεαλιστικὸ
μυθιστόρημα τοῦ κ.
ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΝΕΛΗ
(Σισύφου)**

«Η ΣΑΡΚΑ»
Ἐνα φοβερὸ ΕΠΟΣ τοῦ
κοινωνικοῦ μας ΒΟΡ-
ΒΟΡΟΥ.

Τὸ πλέον τολμηρὸ βιβλίο
τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας
Ἀποανθήται.
«Γραφεῖα Πνευματικῶν Ὑπηρεσιῶν» ΜΕΛΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ
Μαυρομιάλη, 2—Ἀθήνας.
Ἀρχ. 20

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Περ. Κακοῦρ. Ἀβάμαε τὰ κομμάτια σας διὰ μέσου τοῦ Λ. Κ. Πρωτομούμε τὸ «παρμῦθι» ποὺ μ' ἐλάχιστες διορθώσεις δημοσιεύεται. Ἄλλὰ γιατί δὲν ἀπαλλάσσετε τὸ στίχο σας ἀπὸ τὶς χασμωδίες; Σὲ σὰς, ἕναν τεχνίτη ὄρμιον, μειώνουν τὴν ἀξία. Ἐκτὸς πάλι ἂν δὲν πιστεύετε σὲ τεχνικὴ ὀπότε... πᾶμε πάσο. Ἄλλὰ γιατί δὲ μᾶς στέλνετε τελευταία σας ἐργασία ποὺ πιστεύομε πὼς θάναι καὶ τελειότερη; Περιμένομε. Ὅσο γιὰ τὶς ἐνέργειές σας γιὰ τὴ διάδωσι τοῦ περιοδικοῦ εὐχαριστοῦμε θερμὰ. Τὸ φύλλο σὰς ἀποστέλλεται.

Ἄλ. Κωνοστ. Στίχοι εἰς κολοί, συνηθισμένοι, χωρὶς νὰ δηλώνουν πὼς προέρχονται ἀπὸ σὰς. Τίποτε προσωπικὸ, ἢ ποὺ νὰ ὑπόσχεται πὼς θὰ φτιάξετε κάτι, δὲ βλέπομε. Ἡ τεχνικὴ σὰς πιέζει πολὺ. Μπορεῖ νὰ γράφατε κάτι καλὸ ἄλλο σὲ πεζο, γιατί ἔχετε λίγο στρωμμένη φράσι.

Πετρ. Γεωργ. Ἡ μετάφρασι σας τῆς «Ἀμυρλίδος» τοῦ Θεόκριτου ἰσχυρῆ. Ἀποδίδετε πολὺ περιορισμένα τὸ Βουκολικὸ πνεῦμα τοῦ ἀρχαίου ποιητῆ. Πρέπει νὰ ξέρετε πὼς ὁ μεταφραστῆς ποὺ καταπιάνεται μὲ μιὰ μετάφρασι πρέπει καὶ νάχη καὶ ποια ψυχικὴ συγγένεια πρὸς τὸ δημιουργό. Μὰ σὲ πολλὰ ζητήματα ἡ μετάφρασι εἶναι δυσκολώτερη κι' ἀπ' τὴ δημιουργία. Χρειάζεται πείρα, καὶ τοχὴ τῆς γλώσσας καὶ πρὸ παντὸς βαθειὰ κατανόησι τοῦ μεφραζομένου. Κυττάχτε νὰ γράψετε κάτι τὸ πρωτότυπο.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

ΧΡΗΣΤΟΥ ΔΕΡΔΕΜΕΖΗ
Καθηγητοῦ Φιλολογίας
Μπότσαρη 21

Ἀναλαμβάνει τὴν τελείαν κατάρτησιν ἐπανεξεταστέων ὄλων τῶν Γυμνασιακῶν τάξεων εἰς τὰ Ἑλληνικά, Ἱστορία, Λατινικά.

Κ. ΤΟΔΟΥΛΟΣ ΚΑΙ Δ. ΠΑΠΑΒΡΑΝΟΥΣΗΣ

ΟΔΟΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ 16

Ὅλα τὰ εἶδη Χαρτοπωλείου καὶ ὅλα τὰ νέα Βιβλία
Διήγημα—Μυθιστόρημα—Ποίησις—Θέατρον—Μελέτη
εἰς πλοσίαν συλλογῆν.

Ραδιόφωνα «ΜΑΡΚΟΝΙ». Γραμμόφωνα καὶ δίσκοι
«ΚΟΛΟΥΜΠΙΑ» καὶ «ΧΙΣ ΜΑΣΤΕΡ ΒΟ-Ι-Σ»

Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ

Πάνε κάμποσα χρόνια τώρα, που παρακολούθη βήμα προς βήμα την πνευματική ζωή της Ηπειρωτικής επαρχίας. Μας κατηγορήσαν, πώς δεν έχουμε καινούργια λογοτεχνία, πώς δεν άποχτήσαμε ένα Ηπειρωτικό μυθιστόρημα, πώς και η μικρές ελάχιστες αυτές εκδηλώσεις, που κυκλοφόρησαν τελευταία σε συλλογές, είναι μαρζιάρικες σαν τα κοιμισμένα νερά της Δίμνης, χωρίς κάμμι, α εσώτερη φλόγα. Δεν μας ρώτησαν όμως οι κύριοι αυτοί, αν υπάρχει κάμμι, α προσπάθεια πιδ ευγενική, πιδ ανώτερη όπως την θέλουν. Δεν ανασκάλεψαν την στάχτη να δουν μήπως κρύβεται κάμμι, α σπιθα. Κι' όλες αυτές η παρατηρήσεις και η κατηγορίες δε φανερώνουν, παρά άπειρους και επιφανειακούς παρατηρητές, νεαρούς πρωτόβγαλτους παθολόγους που άποτυχαίνουν στη πρώτη του διάγνωση, χειρουργούς που τδ νιστέρι τρέμει στα χέρια τους και που κόβη ξώδερχμ χωρίς να φτάνη βαθειά στον προορισμό του.

Ένα τρεμάμενο άδύνατο χέρι που καταπιάνεται με τόσο λεπτά ζητήματα, ένα θαμπό, τέλος, μάτι που δε βλέπει πιδ μακρὰ. Όχι Κύριοί μου, δεν είναι όπως τδ φαντάζεστε τδ πράγματα, η διάγνωση σας είναι κακή και τδ πόρισμά σας επιπόλαιο και άβασάνιστο. Η Ηπειρωτική λογοτεχνία όπως παρουσιάζεται σήμερα άναιμιλή και άνήμπορη, κρύβει μι, α εσώτερη σπιθα, που αν βρεθθ κάποιος να την υποδαύλση, τότε θά ζωντανέψη, θά φουντώση, θά άχτινοβολήση και τδ άχτινοβόλημά της θά φτάση μακρὰ, ίσως—ίσως ποού μακρὰ.

Ο Νέος λογοτέχνης στο σημερινό αίωνα που κυριαρχεί η βρωμερή ύλη και που για τδ πνευματικό έγω δεν ενδιαφέρονται παρά λιγοστοί, μετρημένοι, έχει να παλαίψη και να παλαίψη σκληρά με πολλά έμποδια και πρό παντός με τδ πώς να κερδίση τη ζωήτου. Άλλοι μόν του αν χρησιμοποιήση για προτόν τδ τάλεντο του. Αν δεν προκαλέση τδ είρωνικά με

διάματα και τδ σαρκασμόν των άλλων, άσφαλώς θά προκαλέση τδν οίκτο.

—Τι προσόντα έχετε; Άς τολμήση λοιπόν ο λογοτέχνης να άπαντήση «είμε ποιητής η διηγηματογράφος». Δε θά άκούση παρά τήν διαβολεμένη έπωδδ χα...χα...χα...δε στέκει καλά ο άνθρωπος.

Κι' αν βρεθθ κανένας που να μη γελάση μ' αυτό. Θά τδ κάνη από σομομο.

Κι' αν τόν συχαρή για τδ ποιήματα η για τήν προσπάθει, α του. Άς μη τδν πιστέψη. Σίγουρα θ' άκουσε κάποιον άλλο—γιατι δεν είναι όλοι τδ ίδιο, υπάρχουν και λίγοι που δεν είναι ψευτοδιανοούμενοι να τδν επαινθ και τούτο τδ επαναλανθάνει για να μη ύστερήση.

—Ψαράια τδ τραγούδια σου, άγαπητέ μου, πολδ ψαράια, τδ τάδε μδκανε εξαιρετική έντύπωση. Μά τι τδ θέλεις σε τι όφελθ. Άφου στο μπαξεβάνο που έσπερνε ένα στρέμμα κρομύδια, κάποιος έμπορος θά παρουσιασθ να τδ δώση μι, α τιμή, έστω και ξευτιλιομένη. Ένω στον καυμένο τδ λογοτέχνη, που να συνέβαινε αυτό... νάπερναν και τδ τραγούδια του κάποια τιμή έστω κι' ίσα με τδν κρομυδιών.

Ο λογοτέχνης έχει τήν τύχη του τσίντζιρα. Τραγουδάει από τδ πρωί ως τδ βράδυ προκαλεί τδ ξαλαφρωτικά άναστενάγματα των άναγνωστών μ' άλλα λόγια συντελεί στην έκπνοη άνθρωπικού όξέως και στην έκπνοη δξυγόνου για τδους άλλους, χωρίς να προμηθεύει και τίποτε για τήν ππραδαρμένη του. Κι' ύστερα σουλένε πώς οι ποιητές είναι όδηγοι και φωτοδότες των λαών και άθάνατοι, ενώ πεθαίνουν τόσο γρήγορα άπτήν πείνα. Και τδ σπουδαιότερο η ύπόσταση κάθε έθνους να εξαρτάται άπτήν λογοτεχνία.

Λογοτεχνία σ' άλλα μέρη θά πη χρήμη και ύπόληψη και πλούττος. Λογοτεχνία έδω θά πη φτώχεια και κκομοιριά και καταφρόνια. Και πδσα δεν έχουμε θλιβερά παραδείγματα...

Ο λογοτέχνης λοιπόν για να αναπτυχθ ή χρειάζεται κατάλληλο έδαφος. Και τότε και τδ μόφιό μυθιστόρημα θά παρουσιασθ, και τδ τραγούδι θ' άντηχήση νευρωμένο και τδ διήγημα θά κυλλση κατακάθαρο για να μς πη κάποιου παραμυθι. Μακρὰ από φερμαλισμό, άπ' τη μίμηση, άδέσμευτο άπο κάμποσες τεχνικές πρόληψες, χωρίς τις ρομαντικές μακρυλογίες και τις πληχτικές επανάληψες και θά ύψωθθ ως τδ έβδομο ούράνιο παναρμόνιο, κατακάθαρο, συγχρονισμένο. Και πρώτα-πρώτα τδ λογοτέχνη πρέπει η καλλίτερα έχη ύποχρέωση να τδν άγκαλιάση να τδν ένστερηστθ ή τύπος, ο τύπος βέβαια που θέλει να σταθθ στο ύψος του. Και δεύτερα να τδν συνδράμη τδ έκδοτικό σπήτι. Έχουν άνάγκη τδ Γιάννινα άπόνα καλδ και γερό έκδοτικό σπήτι και τδ οδοίου ο Διευθυντής να είναι διανοούμενος για να μπορθ να ξεχωρίση τις άξίες και να παρουσιάση τδ τάλεντα. Άλλά για να γείνη αυτό τδ έκδοτικό σπήτι χρειάζεται κάποιος χρηματοδότης. Μά τδ χρήμη σήμερα διατίθεται άλλοι κι' όχι για τήν άνάπτυξη του πνευματικού ανθρώπου. Έπρεπε να κρατούσα βούρδουλα στα χέρια μου κι' όχι πείνας για να ύπενθύμιζα σε κάμποσους τδν προορισμό τους, τδ πνευματικό τους έγω, που τδχουν πετάξη στα σκουπίδια πνιγμένον δλάκκιρον στη λάσπη της ύλης κι' άς φώναζε όσο ήθελε ο Φρούντ «πώς κάθε άνθρωπος στο ύποσυνείδητό του είναι ποιητής».

Δάκης Κολβάτσος

ΣΗΜ. Τδν «Η. Φ.» Η άδιαφορία του κοινού και τδ έντελώς άποθαρρυντικό περιβάλλον της επαρχίας γέννησε τις γραμμές αυτές του κ. Κολβάτσου. Διατυπώνει πολλές άλήθειες παρ' όλο τδν κάπως έπιθετικό χαρακτήρα του γραψίματός του που δικαιολογείται νομίζομε από τήν γενική έλλειψη στην τόπο μας κάποιας πνευματικής κίνησης που συνεχίζεται παρ' όλην τήν παρουσία διανοουμένων.

ΗΠ... ΗΣΙΣ

ΑΠΟ ΚΡΑΣΙ.....

(νεανικό τραγούδι)

Άπό κρασί δεν μέθουσα πο
[τς
Κι' όσο κι' αν πιω δεν θά
[μεθώσω
Άλλ' είμαι μεθυσμένος από
[χτς
Πούρθα κοντά σου να καθθ
[σω .

Μέ μέθουσε η άγάπη σου η
[γλυκειά,
Σκλάβος σου έγεινα ο καυ-
[μένος
Κι' ένω κρασί δεν έπια ού-
[δε σταλιά,
Νοιώθω πώς είμαι μεθυ-
[σμένος!

Ότι ζωή άληθινή χρυσή,
Τι βίος πανευτυχισμένος
Νάσαι κανένας όχι από κρα-
[σί,
Άλλ' άπ' άγάπη μεθυσμέ-
[νος.

(άνέκδοτο)

X. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Ο ΒΡΑΧΟΣ

«Ένας βράχος στο γιαλό
—Θέ μου τδ κουράγιο δό-
[σμου—
Ένας βράχος τδ γιαλό
κι' ο καυμός του είναι καυ-
[μός μου

Μαυρες τρικυμίες τδν τρδν
—πόσες θάρθουν καιθά φύ-
[γουν—
Μαυρες τρικυμίες τδν τρδν
μαυρες καταχνίες τδν πνί-
[γουν

Κι' όμως στέκεται θεριδ
κι' όλα τ' άψηφάει στο χάσου
Κι' όμως στέκεται θεριδ,
γειά σου περιφάνεια μ',
[γειά σου

Ένας βράχος στο γιαλό
—Θέ μου, τδ κουράγιο δό-
[σμου—
και τδ μαυρο του κορμι
σάπια ρίζα τδ ριζώνει.

Κι' είμαι έγω, που η τρικυ-
[μια
της ζωής με περιζώνει.
Ένας βράχος στο γιαλό,
στον γιαλδόνδλου του κόσμου!

Τάκης Τσιάκος